

20. juni 2019

Sendes på mail til mfvm@mfvm.dk

LandboForeningen Midtjylland, Vejle-Fredericia Landboforening, Landboforeningen Kronjylland og Østjysk Landboforenings høringssvar på arbejdsprogram for vandområdeplanerne 2021-2027

Landboforeningerne har med interesse læst nærværende program, idet landbruget er en vigtig part i målopfyldelse. Som der nævnes i kapitel 2, baserer indsatserne sig på et fagligt grundlag, der er i løbende udvikling. Det er både en udfordring, men også en nødvendighed. Med paradigmeskiftet i regulering af dansk landbrug, fra en generel regulering til en mere målrettet, er der naturligvis en ny faglig og praktisk viden, der skal tilvejebringes, samtidig med et ønske om målopfyldelse og implementering inden for en meget kort årrække. Landbruget ønsker på bedste vis at bidrage til dette, men må også udtrykke stor bekymring for, at både de administrative systemer og bureaukratiske rammer danner en betydende barriere for at sikre målopfyldelse inden for vandplanperioden.

Landboforeningerne har sammen med både kommuner, oplandskonsulenter og vandråd arbejdet for at finde gode løsninger og gennemføre i de tiltag, der er lagt op til, men bliver desværre ofte mødt med barrierer i støtteordningssystemet, konflikter mellem kommuner og stat, samt manglende fagligt grundlag. Derfor håber man på større smidighed i tredje vandplanperiode, hvor både det faglige og praktiske grundlag skal styrkes. Både fra kommuner og Miljøministeriets side opleves der en konsekvent modstand på at afprøve nye løsninger, pga. af risikoen for at ødelægge eller forringe eksisterende vand- og naturforhold. Dette er især gældende omkring fosfor og vådområder, minivådområder og §3-naturbeskyttelse, men også i forhold til vandløbsreguleringer og afvanding. Såfremt man vinder en større værdi, ved at afprøve nye løsninger, bør dette kunne opveje en mindre midlertidig forringelse. Dette sker allerede i dag, i forbindelse med både små og større naturgenopretningsprojekter.

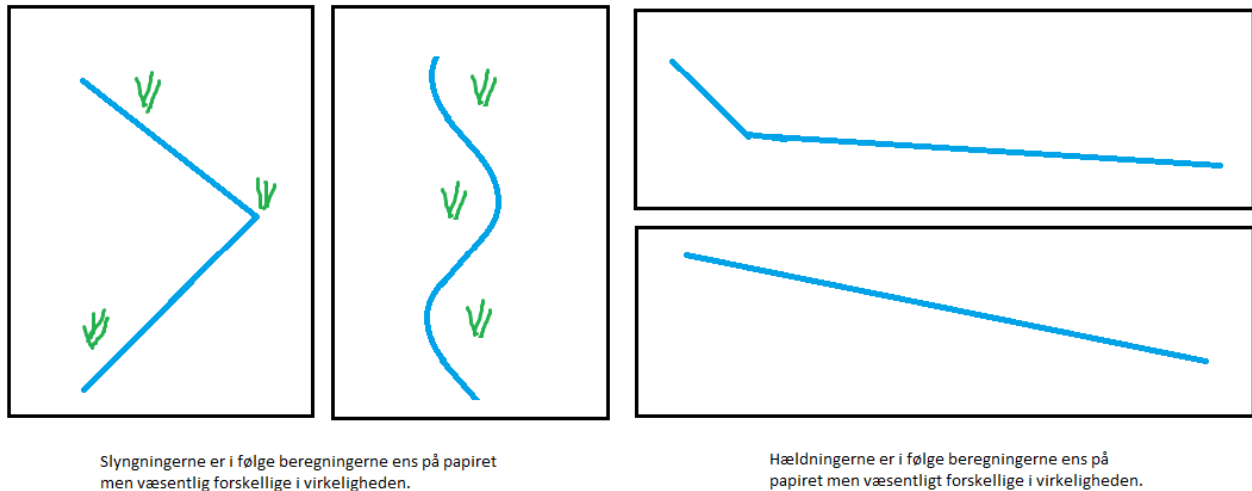
Angående de faglige kommentarer, lægger landboforeningerne sig op ad Landbrug- og Fødevarers høringssvar, mens man i det følgende, ønsker at redegøre for en række forslag og kommentarer på nogle lokale sammenhænge, der eventuelt kan bidrage til fremtidige forbedringerne, og dermed en bedre og hurtigere implementering af vandområdeplanerne, efter vores vurdering.

3.3 Vandløb

Med udgangspunkt i sidste vandrådsarbejde, kan det læses af arbejdsprogrammet, at man ønsker at inddrage viden om de kunstigt og stærkt modificerede vandløb. En stor andel af de danske vandløb er modificeret i så høj en grad, at det giver store udfordringer for afvandingen såfremt disse skal genoprettes i et mere naturligt forløb, samtidig er mange vandløb rørlagte. Erfaringer fra seneste vandrådsarbejde, hvor ovennævnte foreninger har deltaget, viste at Miljøstyrelsens kortgrundlag var voldsomt fejlbehæftet. Mange vandløb, især rørlagte var ikke noteret.

Anbefaling: Landboforeningerne anbefaler, at Miljøstyrelsen arbejder på at tilvejebringe et kortgrundlag, med opdateringer på rørlagte strækninger, samt stærkt modificerede vandløb med store afvandrings interesser.

Miljøstyrelsen stillede vandrådene opgave 1, med udgangspunkt i Miljøstyrelsens egen GIS-analyse, baseret på kriterier der kun kan beregnes og måles i modelleringsystemer. Kriterier der på mange måder ikke afspejler vandløbene i virkeligheden. F.eks. slyngningsgrader, der skulle være et udtryk for et vandløbs naturligt bugtede forløb, med økologiske habitater tilknyttet. Det samme værende sig gældende med hensyn til vandløbenes fald. Grundlæggende er der to fejl i disse parametre. Vandområdernes opdeling, er fuldstændig afgørende for kriteriernes udfald. Skåret på det forkerte sted, bliver vandområdet fejlkarakteriseret på disse kriterier, dertil kommer f.eks. at 90 grader kantede knæk på vandløb, fremstår med en høj slyngningsgrad, men på ingen måde har et naturligt bugtet forløb i virkeligheden.

Figur 1. Illustration af problemstillingerne vedrørende kriterierne for henholdsvis fald og slyngning på vandløb, hvor beregningsmodellen i mange tilfælde ikke afspejler virkeligheden.

Det er efter vores vurdering urimeligt, at Miljøstyrelsen bad vandrådene forholde sig til kriterierne, uden en mulighed for, at de kunne fremhæve de helt åbenlyse fejl, der var opstået på grund af det kriterieoplæg der fulgte med opgave 1. I vandrådet for Randers Fjord, drøftede og indstillede rådet, at opdelingen af vandområder burde kunne ændres, således kvalificeringen af udpegningsgrundlaget blev forbedret.

Anbefaling: Landboforeningen anbefaler at Miljøstyrelsen giver mulighed for, at vandråd og kommuner kan opdele vandområderne, så de afspejler virkeligheden, og dermed giver kriterierne en berettigelse og kan fungere som grundlag for en udpegningsgrundlag.

Det er med glæde men og så stor bekymring, at landboforeningerne nu kan læse, at man vil inddrage viden fra vandrådernes seneste arbejde i vandområdeplanen 2021-2027. Vandrådene behandlede kun en brøkdel af vandoplandets vandløb, og er dermed ikke repræsentativ for et helt opland.

For at sikre et bedre vandmiljø og en lettere prioritering af indsatser, er det nødvendigt at tilvejebringe og anvende lokal viden, og et økonomisk prioriteringsværktøj, der kan pege på, hvilke indsatser der skaber mest miljøkvalitet. Det er naturligvis landboforeningernes bekymring, at man udpeger en lang række vandløb uden skelen til økonomi og konsekvenser, for på denne måde at lave store investeringer de forkerte steder, uden det gavner vores vandmiljø markant.

Anbefaling: I vurderingen af de kunstigt og stærkt modificerede vandløb, bør der forelægges en økonomisk afvejning af de økonomisk og erhvervs mæssige interesser. Således eventuelle indsatser prioriteres efter mest miljø for pengene.

Det har været et stort kritikpunkt fra alle vandrådspartnerne, herunder fra ovennævnte landboforeninger, at Miljøstyrelsen ikke tidligere har inddraget den lokale viden omkring vandløbene fra vandrådsarbejdet. Dette giver anledning til kraftige overvejelser omkring engagementet i næste runde af vandråd, til trods for at sagen er vigtig, og landboforeninger gerne vil bidrage med viden og deltagelse.

3.5 Spildevand – kortlægning af spildevandsudledninger

Landboforeningerne kan konstatere store udfordringer med overløb fra spildevandsanlæg, der ikke kan håndtere de store nedbørshændelser. Resultatet er ofte, at både dyr, marker og vandløbsbredder, sopper rundt i uhygiejniske forhold, der ikke synes at bidrage til en positiv miljøbalance eller trivsel. Der er således stor opbakning til, at man kortlægger spildevandsudledninger, men også overløb bør omfattes af kortlægningen. Disse overløb og udledninger bør indgå i vurderingen af udpegningsgrundlaget for vandløb, der skal omfattes af vandområdeplanerne og eventuelle indsatser.

Anbefaling: Landboforeningerne anbefaler, at kortlægningen omfatter overløb fra spildevandsanlæg.

5. Landbrugsrelaterede initiativer

5.1 Bedre vilkår for landbruget – ny målrettet regulering

Landboforeningerne er meget positive overfor en ny målrettet regulering, men finder, som nævnt indledningsvis, store udfordringer i implementeringen af virkemidler, i det tidsperioden ikke efterlader mulighed for en tilpasningsperiode. Det er efter vores vurdering ikke muligt at lave så stor en omstilling uden, at der forventeligt opstår en periode med udfordringer, og dermed en forsinkelse af effektivitet og målopfyldelse, alene vandets vej og kvælstof og fosfors bevægelse i jord og vand, forsinker målopfyldelse, idet man først kan måle resultaterne samlet efter vandplanperiodens ophør. Landboforeningerne arbejder med at skabe viden omkring virkemidler og opbakning fra medlemmerne til at implementere og acceptere den nye udvikling. Med en kvælstofreduktion på 3500 tons, er det noget af en udfordring, men også en udfordring, man gerne vil tage op.

Anbefaling: Der bør arbejdes med en forsinkelsesperiode i forhold til målopfyldelse. Således både fysiske og praktiske forhold tages i betragtning.

Det er positivt, at der fortsat arbejdes med at udvikle og forbedre reguleringsmodellen. Landmænd har ingen interesse i, at kvælstof og fosfor udvaskes til vandmiljøet. Alt hvad der ikke optages i planterne, er som sådan spild. Det er muligheden for at gøde til økonomisk optimum, der er vigtig, og derfor også, efter vores vurdering, den rigtige investering, at udvikle virkemidler, der kan opsamle N- og P- i dræn. En nedsættelse af N-kvoten viser i flere undersøgelser at være langt mindre effektiv end de virkemidler, der opsamler N og P efterfølgende.

Virkemidlerne virker, udfordringen er at få etableret dem og dernæst placeret de rigtige steder. Særligt den kollektive indsats er en udfordring, fordi indsatsen ligger på den enkelte. Det er ganske enkelt umuligt for den enkelte, at vælge den bedste løsning/virkemiddel. Det kræver overblik. Opgaven er at finde en procesmodel, der sikrer ejerskab og forståelse fra landmænd, kommune og landboforeninger til opgaven. Det kræver viden, overblik og lokalkendskab. En model der inden for eksempelvis et ID15 opland kan samle vigtige og relevante parter med udgangspunkt i lokale reduktionsmål. I et forsøg, har Vejle-Fredericia Landboforening sammen med SEGES peget på sådan en model. Ved inddragelse af lokale landbrugsrådgivere, oplandskonsulenter, landmænd og kommunefolk, kunne man på to eftermiddag skabe opbakning til og fysisk placering af de rigtige virkemidler, på de rigtige steder. Der er således behov for at Bottom-Up proces, hvor det er helt afgørende, at de rigtige parter bringes sammen, med mere konkrete mål.

Anbefaling: Der udvikles og afsættes midler til en proces-model der sikre lokalt ejerskab og løsninger på ID15- niveau. Herunder tilvejebringelse af reduktionskrav på ID15-niveau.

Fosforfrigivelse

En beregnet høj fosforfrigivelse, under de tekniske forundersøgelser i vådområdeprojekter, har lagt mange projekter ned, og der er således behov for at se på, hvilke muligheder, der er for at lave alternative foranstaltninger og afværgemekanismer. Flere kommuner undrer sig over, at man ikke kan lave vådområder i f.eks. pumpelag, hvor der i dag, antageligt, allerede er en fosforfrigivelse. Såfremt man ikke finder løsninger på fosfor-problematikken, er det vores bekymring, at man ikke kan nå i mål med vådområdeindsatsen.

Anbefaling: Der bør ses på fosforproblematikken og afsøges mulige afværgeforanstaltninger samt hvorledes eksisterende fosforfrigivelse kan inddrages i vurderingerne i den tekniske forundersøgelse.

6. Hvordan og hvornår bliver offentligheden inddraget

6.5 Vandråd

Landboforeningerne kunne efter sidste vandrådsarbejde konstatere at vandrådets indstillinger ikke tilnærmelsesvist blev taget i betragtning i den endelige udpegning. Det er kritisk, at vandrådets repræsentanter sammen med kommunale medarbejdere har brugt meget tid og mange resurser på at kvalificere Miljøstyrelsens indledende screening, til ingen nytte, og man frygter dermed også at et kommende vandrådssamarbejde er stærkt udfordret, til trods for en bred interesse og opbakning til behovet.

Såfremt der er behov for faglig- og teknisk assistance, som sidste vandrådsopgave lagde kraftigt an på, bør man inddrage lokale fagpersoner, og særligt i landbrugserhvervet besiddes mange landbrugsrådgivere, der kan bidrage til løsning af tekniske og faglige udfordringer.

Anbefaling: Et kommende vandrådssamarbejde bør anvendes med et særligt fokus på kompetencerne i et vandrådet, som senest primært har bestået af folkevalgte medlemmer. Opgaven bør beskrives tydeligt på forhånd, og der skal være en reel indflydelsesmulighed. Såfremt der er behov for teknisk og faglig lokal viden, bør disse inddrages sideløbende.

Landboforeningerne ser frem mod tredje vandplanperiode både med interesse og bekymring. Det er store udfordringer, der skal overkommes. Både i forhold til reduktionskrav, virkemidler, udvikling af det faglige grundlag og implementering. Som nævnt tidligere påtager landboforeningerne sig ansvaret for at formidle og arbejde for opbakning blandt medlemmerne, og deltager naturligvis i den nødvendige inddragelse.

Med venlig hilsen

Nis Hjort, formand for Vejle-Fredericia Landboforening

Henrik Nielsen, Formand for Østjysk Landboforening

Frede Lundgaard Madsen, formand for LandboForeningen Midtjylland

Christian G. Jensen, Formand for Landboforeningen Kronjylland